

VASAMUSEETS TRÄDGÅRD MED RÖTTER I 1600-TALET

Vid utgrävningen av skeppet Vasa fann man en omkullvält gryta, en mortel och några slevar.

Vad för slags mat skulle lagas i grytan?

Kunde den läkekunnige barberaren ombord ha använt sig av morteln?

Föremålen har inspirerat till denna trädgård.

Här växer köksväxter, läkeörter och blomster. Mat och medicin till besättningen ombord på skeppen. Men också sådant som bönder och stadsbor odlade i sina täppor och herremän i sina trädgårdar på Vasas tid.

TILL NYTTA OCH LÄKEDOM

Intill planket på utsidan av trädgården slingrar sig humlen på sina stölar. På 1620-talet reste sig tusentals humlestölar i den nyanlagda Humlegården i Stockholm.

Humlekottar skördades i sensommartid och kryddade ölet till flottans skepp. I köksväxtkvarteret växer kål och lök, vanliga på bondens fat och till kungens taffel. Här klänger även blåärter på sina stölar. Enligt flottans provianträkningar var ärter den viktigaste maten ombord. Blåärt, oxhornsrova, vita och gula morötter är alla gamla sorter som bevarats in i vår tid. Salvia, blodrot och mynta växer tätt i läkedomskvarteren tillsammans med vallmo, lilja och ros. I ”En mycket nyttig Örta-Book” från 1628 ges råd om örter till bot och lindring av blodsoten, frossan och bensjukan som härjade ombord på skeppen.

TILL LUST OCH PRYDNAD

Mitt i trädgården ligger blomsterkvarteret. Där tronar en stickling från en buxbom som började växa redan i mitten av 1600-talet. Blomstren är få och glest planterade, blomsterlökar var ännu dyrbara. Vid ingången till trädgården skördar en kvinna, en kålkona, och lägger i sin korg.

Det var vanligt att färggranna stänger och figurer målade på trä dekorerade 1600-talets högreståndsträdgårdar.

Vägen ut ur trädgården leder genom en lövgång. I lövgången finns en trädgårdsmästare, eller en lökegårdsmästare, med sin skottkärra. Skulpturkopior från skeppet pryder lövgångens träverk, där den doftande kaprifolen klättrar och bildar ett grönt rum. Renässansens trädgård var en sal för gästbud ute i det fria. Den var en plats för arbete som gav föda och näring. Den var en bild av paradiset som bjöd till vila och stilla eftertanke.

ATT LÄSA

Sjärens örtagård, BENGT ARVIDSSON, 1991

Tusen år i trädgården, MARIA FLINCK, 1994

Köksväxter – vårt gröna arv, LENA ISRAELSSON, 1996

Trädgårdskonstens historia i Sverige, STEN KARLING, 1931

En mycket nyttig Örta-Book, ARVID MÅNSSON, 1987

Oeconomia, ROSENHANE, SCHERING, 1944

Blod, kryddor och sot, KATARINA VILLNER, 1986

Under däck, KATARINA VILLNER, 2012

Trädgården är alltid öppen och under juni – september är planteringarna kompletta. Växterna byts ibland ut och kan därför skilja sig från ritningen.

Har du frågor? Mejla bokningen.vasa@smtm.se

Mer information: www.vasamuseet.se

THE VASA MUSEUM GARDEN WITH ROOTS IN THE 17TH CENTURY

An overturned cauldron, a mortar and a few ladles have inspired the creation of this garden. These are items which were found on board the warship Vasa, they are all associated with food and medicine.

Behind the wooden fence grow vegetables, medicinal plants and flowers which were cultivated by nobility and peasants alike in the early 17th century.

WHOLESOME AND MEDICINAL

The hops entwine themselves around their poles in the Hop Garden. The cones were gathered in late summer and were used for flavouring the beer for the navy. Cabbage, kale, onions and blue peas grow in the Kitchen Garden. Together with bread and beer, peas were the most important provisions for the ships' crews.

Sage, tormentil and mint thrive in the Medicine Garden, together with the poppy, rose and lily. The barber surgeon prepared the herbs for easing and curing dysentery and scurvy that raged on board.

FOR PLEASURE AND ADORNMENT

Precious blossoms, sparsely planted, grow in the Flower Garden. Replicas of sculptures from the ship adorn the arbour where the scented honeysuckle climbs, creating a green sanctuary. The Renaissance garden was a place for work and festivity. It represented Paradise inviting repose and calm reflection.

The garden is always open and from June to September the planting is complete. Some plants are occasionally substituted and may differ from the drawing.

For enquiries, please contact bokningen.vasa@smtm.se

More information: www.vasamuseet.se

VASAMUSEETS TRÄDGÅRD

MED RÖTTER I
1600-TALET

THE VASA MUSEUM
GARDEN

WITH ROOTS IN
THE 17th CENTURY

I KÖKSVÄXTKVARTEREN

IN THE KITCHEN GARDEN

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	ENGLISH NAME
matlök	<i>Allium cepa</i>	Onion
purjolök	<i>Allium porrum</i>	Leek
gräslök	<i>Allium schoenoprasum</i>	Chives
rödkål	<i>Brassica oleracea ssp. capitata</i>	Red Cabbage
vitkål	<i>Brassica oleracea ssp. capitata</i>	Cabbage
grönkål	<i>Brassica oleracea ssp. acephala var. acephala</i>	Kale
gammal svensk rova	<i>Brassica rapa ssp. rapa</i>	Turnip
oxhornsrova	<i>Brassica rapa ssp. rapa</i>	Turnip
rundrova	<i>Brassica rapa ssp. rapa</i>	Turnip
Gode Henriks målla	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Good King Henry
gul morot	<i>Daucus carota ssp. sativus</i>	Carrot
vit morot	<i>Daucus carota ssp. sativus</i>	Carrot
bläart	<i>Pisum sativum ssp. arvense</i>	Field Pea
portlak	<i>Portulaca oleracea var. sativa</i>	Purslane
kryddsälvia	<i>Salvia officinalis</i>	Common Sage
trädgårdstimjan	<i>Thymus vulgaris</i>	Garden Thyme
bondböna	<i>Vicia faba</i>	Broad Bean

I BLOMSTERKVARTERET

IN THE FLOWER GARDEN

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	ENGLISH NAME
buxbom	<i>Buxus sempervirens</i>	Common Box
trädgårdsnejlika	<i>Dianthus 'Painted Beauty'</i>	Pink
julros	<i>Helleborus niger</i>	Christmas Rose
lavendel	<i>Lavandula angustifolia</i>	English Lavender
klosterlilja	<i>Leucojum vernum</i>	Spring Snowflake
madonnalilja	<i>Lilium candidum</i>	Madonna Lily
pingstlilja	<i>Narcissus poeticus var. recurvus</i>	Pheasants' Eye Narcissus
dubbel pingstlilja	<i>Narcissus poeticus 'Albus plenus odoratus'</i>	Poets' Narcissus
pion	<i>Paeonia officinalis</i>	Garden Peony
luktvial	<i>Viola odorata</i>	Sweet Violet

I LÄKEDOMSKVARTEREN

IN THE MEDICINE GARDEN

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	ENGLISH NAME
vitlök	<i>Allium sativum</i>	Garlic
läkemalva	<i>Althaea officinalis</i>	Marshmallow
stockros	<i>Alcea rosea</i>	Hollyhock
dill	<i>Anethum graveolens</i>	Dill
akleja	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Columbine
åbrodd	<i>Artemisia abrotanum</i>	Southernwood
hjärtstillä	<i>Leonurus cardiaca L.</i>	Motherwort

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	ENGLISH NAME
malört	<i>Artemisia absinthium</i>	Wormwood
gurkört	<i>Borago officinalis</i>	Borage
ringblomma	<i>Calendula officinalis</i>	Pot Marigold
Gode Henriks målla	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Good King Henry
koriander	<i>Coriandrum sativum</i>	Coriander
fänkäl	<i>Foeniculum vulgare</i>	Fennel

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	ENGLISH NAME
julros	<i>Helleborus niger</i>	Christmas Rose
johannesört	<i>Hypericum perforatum</i>	St Johns'-wort
isop	<i>Hyssopus officinalis</i>	Hyssop
ålandsrot	<i>Inula helenium</i>	Elicampane
lavendel	<i>Lavandula angustifolia</i>	English Lavender
madonnalilja	<i>Lilium candidum</i>	Madonna Lily
kamomill	<i>Chamomilla recutita</i>	Scented Mayweed
citronmeliss	<i>Melissa officinalis</i>	Balm
krusmynta	<i>Mentha spicata var. crispa</i>	Crisped-leaf Mint
rundmynta	<i>Mentha suaveolens</i>	Applemint
mejram	<i>Majorana hortensis</i>	Summer Savory
pion	<i>Paeonia officinalis</i>	Garden Peony
opievallmo	<i>Papaver somniferum</i>	Opium Poppy
persilja	<i>Petroselinum crispum ssp. crispum</i>	Parsley
blodrot	<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil
apotekarros	<i>Rosa gallica 'Officinalis'</i>	The Apothecary's Rose
vinruta	<i>Ruta graveolens</i>	Rue
kryddsälvia	<i>Salvia officinalis</i>	Common Sage
vallört	<i>Symphytum officinale</i>	Common Comfrey
renfana	<i>Tanacetum vulgare f. crispum</i>	Tansy
trädgårdstimjan	<i>Thymus vulgaris</i>	Garden Thyme
läkevänderot	<i>Valeriana officinalis</i>	Common Valerian
luktvial	<i>Viola odorata</i>	Sweet Violet

I HUMLEGÅRD, LINLAND, ROSENHÖRNA & LÖVGÅNG

IN THE HOP AND FLAX GARDEN, THE ROSE-CORNER AND ARBOUR

SVENSKT NAMN	VETENSKAPLIGT NAMN	ENGLISH NAME
humle	<i>Humulus lupulus</i>	Common Hop
spånadslin	<i>Linum usitatissimum</i>	Flax
vildkaprifol	<i>Lonicera periclymenum</i>	Honeysuckle
lavendel	<i>Lavandula angustifolia</i>	English Lavender
jungfruros	<i>Rosa x alba 'Suaveolens'</i>	White Rose of York

